

ПОКЛИКАНИЙ ПЕРШИМ

У «Повісті минулих літ» – стародавній вітчизняний літописний пам'ятці – збереглася оповідь про перебування на теренах нашої землі святого апостола Андрія Первозваного.

...Святий учень Христов після проповіді у Синопі прийшов до Корсуня (Херсонесу), звідки мав на меті відіти Рим. Але спочатку піднявся Дніпром на північ і зупинився на Київських горах, де й благословив місцевість, воздвигнувши хреста. Потім дістався Дніпром до Новгородських земель, звідки досяг землі варягів, а вже потім потрапив до Риму.

Є свідчення, що народився святий Андрій приблизно 8 року до Різдва Христового у містечку на березі Генісаретського озера – Віфаїди. Батько, якого звали Йона, був рибалкою, мати займалася господарством і дітьми. Брат Симон (згодом апостол Петро) – шоста дитина у сім'ї.

Подорошавши, брати Андрій і Симон перебралися до Капернауму (великого на той час міста на березі того ж Генісаретського озера), де продовжували займатися рибальством.

Почувши про те, що на річці Йордан Іоанн Предтеча проповідує про прихід Месії і закликає до каїття, Андрій залишив все і відправився до нього. Незабаром він став одним із найближчих учнів Іоанна Хрестителя.

Покликання Апостолів Петра та Андрія. Домініко Гірландайо. 1481 р. Ватикан. Сикстинська капела.

Свangelіст Іоанн Богослов так описує покликання апостола Андрія на служіння: Іоанн Хреститель був з учнями на березі річки Йордан, коли раптом Христос наблизвився до них. Іоанн, який чимало розповідав учням про Нього, промовив: «Це Агнець Божий, який бере на Себе гріх світу...». Наступного дня Іоанн з двома учнями, Андрієм та Іоанном Зеведівим, знову був на Йордані. Побачивши Ісуса, він повторив: «Це Агнець Божий». Ці повторені слова стали дороговказом для учнів Хрестителя, які в ту ж мить залишили свого наставника та пішли за Ісусом і провели у Нього весь день (Ін. 1, 29-40). Андрій привів свого брата Симона (який пізніше отримає ім'я Петро) до Ісуса, сказавши перед цим: «Ми знайшли Месію. Підемо з нами». Святого Андрія було названо Первозваним, тому що саме він був покликаний першим з апостолів і учнів Ісуса Христа.

Свangelіст Матвій оповідає про те, як Христос зустрів Андрія і його брата Симона-Петра на березі Генісаретського озера, де брати ловили рибу, закидаючи тенета у воду. Ісус звернувся до них зі словами: «Дійте за Мною, і Я зроблю вас ловцями чоловіків». І вони пішли за ним, покинувши свої тенета. Свangelіська історія зберегла оповідь про те, що саме Андрій указав на хлопчика, який мав «п'ять хлібів ячмінних і дві рибки», цими хлібцями і рибою Христос нагодував натовп людей (Ін. 6: 8-9). Він же показав Спасителя язичникам, які прийшли до Єрусалиму для поклоніння справжньому Бо-

гові (Ін. 12: 20-22). За свідченням свangelіста Марка, святий Андрій був одним із чотирьох учнів Ісуса, яким Він на горі Єлеонській відкрив долі світу (Мк. 13: 3). До останнього дня земного шляху Спасителя слідував за Ним його Первозваний апостол.

Після воскресіння Ісуса Христа Андрій, так само як і всі, був гнаний переслідувачами, пішов з Іудеї до Греції, проповідував і хрестив в Персії і Малій Азії. Головним місцем його служіння стало узбережжя Чорного моря, яке в ті часи називали «Євксинським Понтом» («Гостинним морем»). Майже всюди, де виявляв апостол, влада зустрічала його жорстокими гоніннями, він зазнав безліч скорбот і страждань. Але, підкріплений силою своєї віри, святий Андрій сміливо переносив всі лиха в ім'я Христове. Особливо багато мук довелося зустріти первозваному апостолові в місті Синопі, де язичники піддали його жорстоким тортурам. Але, як говорить переказ,

«благодаттю свого Вчителя і Спасителя святий Андрій знову виявився здоровим і ціленим від ран».

Продовжуючи свій проповідницький шлях, апостол пройшов через міста Неокесарію і Самосати, через країну Алани, через землі абаськів і зигів. За переказами, язичники зиги спочатку не прийняли свangelіську проповідь святого Андрія і навіть хотіли убити апостола, але, дивуючись його лагідності і подвижничтву, залишили свій намір. Пройшовши через Боспорське царство, він зробив морську подорож до фракійського міста Візантії. Андрій першим проповідував учення Ісусове в майбутньому центрі східного християнства, де й заснував Церкву. Він висвятив у сан візантійського єпископа Стахія, одного із 70 апостолів, про якого Павло згадував у Посланні до римлян (16: 9). Також святий поставив пресвітерів церкви, «щоб вони навчали народ і здійснювали таїнства».

З часом апостол Андрій відвідав землі майбутньої Стародавньої Русі, побував на місцях майбутніх міст: Одеси, Києва, Харкова, Новгорода.

Андрій Первозваний благовістував християнське учення в Причорномор'ї, в 1-му столітті після Різдва Христового недалеко від нинішнього села Генеральське поблизу Алушти, в басейні

річки Улу-узень (Мегапотам), на висоті 500 м над рівнем моря. По молитвах апостола біля його скиту забило джерело, що збереглося до наших днів. Саме тут багато жителів Таврії прийняли християнство. Після повернення Андрія Первозваного у Скіфські землі, на місці його скиту було засновано монастир. А над святим джерелом побудовано храм, названий на честь св. Андрія Первозваного – Ай-Андрій.

Після прибуття в Корсунь Андрій дізнався, що неподалеку знаходиться гирло Дніпра, і пішов угору по Дніпру... Зупинившись на ночівлю на горбах, на яких згодом був побудований Київ, апостол, за твердженням літописця, сказав своїм учням: «Чи бачите гори ці? Якщо на цих горах возсіяє благодать Божа, мають град великі буті і церкви многи Бог воздвигнути імати», а потім, за переказами, піднявся на гори, благословив їх і поставив хрест.

Апостол Андрій Первозваний водружає хрест на горах Київських. Микола Ломтев. 1848 р.

Різними середньовічними джерелами повідомляють про подальший шлях святого Андрія до Новгорода, де він спорудив хрест біля нинішнього села Грузино на березі Волхова, потім відправився до Ладозького озера і далі – до острова Валаам, де встановив кам'яний хрест і винищив капища богів

Апостол Андрій Первозаний. Початок XVI ст. Британська Бібліотека.

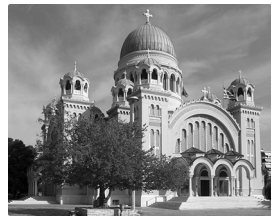
Велеса і Перуна, напевнувши до християнства язичницьких жерців.

Апостол проповідував, зціляв і хрестив. Але, дійшовши до самої глибини землі слов'янської, він вирішив знов повернутися до Малої Азії.

Відомо також, що апостол Андрій був присутній на Апостольському соборі в Єрусалимі в 49 році.

Х Восени 62 року апостола Андрія схопили і через три тижні стратили, розп'явши на Х-подібному хресті в місті Патри. На місці розп'яття споруджений великий Собор Андрія Первозваного, найбільший в Греції. Косий хрест, на якому апостол Андрій прийняв мученицьку кончину, відтоді називається Андрієвським хрестом. Цей хрест і дав ім'я прапору. Андрієвський прапор був кормовим прапором кораблів Військово-морського флоту з 1720 по 1918 рік.

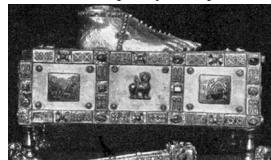
При імператорові Костянтині Великому, мощі святого апостола Андрія були урочисто перенесені до Константинополя і покладені в храмі Святих Апостолів поряд з мощами учня апостола Павла – Тимофія, апостола від сімдесяти; пізніше туди були перенесені з Фів і мощі святого євangelіста Луки.

Собор Андрія Первозваного в Греції (Патри)

Апостол Андрій вважається засновником і небесним покровителем Константинопольської православної церкви.

За легендою, у VIII столітті мощі апостола Андрія були перевезені

Сандаля та цяха святого Андрія у Трирському соборі

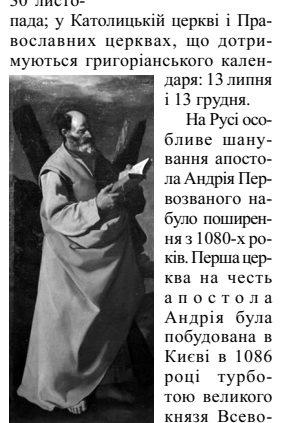
до Шотландії ченцем Регулусом і поміщені в кафедральний собор Сент-Ендрюса, міста, яке отримало своє ім'я на честь апостола і стало церковною столицею Шотландського королівства.

За іншою версією, вони (можливо, частково) були перевезені у XIII столітті до Італії, в м. Амальфі.

У соборі Трира (Німеччина) зберігаються сандаля і цяха апостола Андрія.

У Православній церкві пам'ят'ю апостола (за юліанським календарем: 30 червня (Собор дванадцяти апостолів) і 30 листопада; у Католицькій церкві і Православних церквах, що дотримуються григоріанського календаря: 13 липня і 13 грудня.

На Русі особливе шанування апостола Андрія Первозваного набуло поширення з 1080-х років. Перша церква на честь апостола Андрія була побудована в Києві в 1086 році турбо-

Святий Апостол Андрій. Франсиско де Сурбаран. 1632 р.

Апостола Андрія вважають своїм святим покровителем християни України, Росії, Шотландії, Румунії, Греції, Сіцилії, а також тих країн, де християнство не є поширеною релігією: Казахстану, Монголії, Японії, Кореї, Китаю, Східної Індії, Шрі-ланки, Непалу, Бутану, Бангладешу, Малайзії, Сінгапуру, Таїланду, В'єтнаму, Камбоджі та М'янми.

Багато великих живописців присвячували свої полотна зображенням святого Андрія, зокрема Хосе де Рибера, Ель Греко, Сурбаран тощо.

Апостол Андрій Первозаний. Андрій Рубльов, Данило Чорний та майстерня, 1408 р.

Підготувала Олена РОГОВА, доцент кафедри філософії освіти ДЮШО

Традиційна виставка дитячого малюнку до Дня Святого Миколая

«Лист у Різдвяну казку»

19 грудня у виставковій залі Дніпропетровського Будинку мистецтв експонуються 160 творчих робіт 125 юних художників. Учасники віком від 4 до 14 років – вихованці студій і гуртків образотворчого мистецтва, образотворчих класів шкіл естетичного виховання. Вони демонструють високій для свого віку рівень умінь і навичок в образотворчій діяльності, відчуття кольору, бачення краси у природі.

Традиційно учасників виставки привітали юні фольклористи – «мешканці» Мистецького кварталу Дніпропетровська із колективів «Заграва» (ДМШ № 10) і «Дзвіночки» (ДМШ № 3), а керівництво благодійного фонду «Добро» (керівник В.В. Махаринцев) підготувало смачні подарунки.

Виставка «Лист у Різдвяну казку» відкриває цикл святкових новорічних заходів у Дніпропетровському Будинку мистецтв і буде експонуватися до Водохреща (19 січня 2015 року). Щиро запрошуємо всіх на екскурсії, зустрічі з мистецтвознавцями та на «круглий стіл» керівників дитячих колективів.

Валентина СЛОБОДА, директор Будинку мистецтв